

Egy Nietzsche dolgozat kapcsán.

Vallások vagy vállalások

1. Mindenek előtt szembe kell nézni azzal, hogy megítélésünk, mely a tárgyban alakul, filozofikus, „Ím így szól Zarathustra” című munkája vonatkozásában is, miközben ez, mint értékelő szemlélet nem alkalmazható teljesen. Emiatt Nietzsche esetében /is/ a filozofikus szemlélet csupán részben lehet sikeres, nem véletlen a pszichologizáló, történeti, moralizáló vagy vallásos megközelítések sokasága. Így azzal a csúsztatott véleménnyel vagyunk, mindvégig, a tárgyat illetően, hogy olyant gondolunk felőle, amit magunk is, csupán szeretnénk, / ha ott lenne, ő maga írta volna/, leginkább ha mondta vagy vallotta volna. Ez főként a miatt van, hogy a korszellem, mely meghatározhatatlan valami, /de ettől még létezik, sőt egyre inkább/ Nietzschét a filozófusnak kimunkált rekeszbe igyekszik tömni, leginkább eldugni, - hova máshová?- s ebben a korszellemnek valamely szégyenlős állapota is megjelenik. Mert maga a korszellem sem tudja, mi a filozófus, bölcs-e vagy elég ha okos/ vagy mostanra mi a filozófus,/ bár diszciplínaként megjelenik az egyetemeken, de azonnal felmerül a kérdés, Hamvas Béla munkássága kapcsán, akkor mi is? Nem terhelném, - ezzel a problémával- azt az elvárást, melyet épp a diszciplína maga is felemás módon elégít ki, azaz diplomához juttat, mely ilyen formában /kvázi/ filozófussá tesz/ amint egy lovaggá ütés lovaggá/, aki időt és elsősorban pénzt szán e diszciplínával foglalkozni, elbújhat e függöny mögött. Függetlenül attól, hogy egyesek, jelesen az Eötvös Loránd bölcsészettudományi karának okosai, maguknak vindikálják, e dolog megítélésének lehetőségét, és e határozománnyal kapcsolatos egyéb más dolgokat is. Azaz nem feltétlen a gondolkodás elbírálásának kérdéskörét, de általában mások gondolkodása megítélés jogát, azaz az intézményen belül e területben és a feletti vélekedés jogát, ahol a jogot, mint a „nem ilyen nem olyan” kirekesztésének módjaként értik. Mi vagyunk a zsúri, azaz, e néhány Úr, vagy Úrhölgy nemcsak a gondolkodásnak, de az azzal kapcsolatos tevékenységek gyakorlásának mikéntje feletti uralmat is jelenti. Valójában itt jelenik meg, hogy nem mi a filozófus, hanem ki a filozófus? A feltehető kérdés, e dolog a miatt is fontos, mert Nietzsche már határ esete annak, amikor gondolkodókat nem lehet oly módon beszorítani, mint a kereszténység azt, apparátusaival megkísérelte, és évszázadokon át meg is tette, de épp ez lényegként maradt a poszt Kádárista egyetemi rendszerekben, otthagytott professzorainak szemléleteiben is, akik még mai napig, bár valamivel lágyabban, lazábban megítélhetnek állításokat. Kizárnak, kizárhatnak véleményeket, melyek persze léteznek a világ más pontjain, mostanában, főként az Internet szabadsága miatt kénytelenek tudomásul venni. Nietzsche nemcsak az apparátusokba szerveződött, - úgynevezett közös gondolkodásokat röhögi ki, /a konferencia filozófusokat/ de azokat az impotens professzorokat is, akik soha, egyetlen önálló gondolattal nem rendelkeztek, mégis uraltak, és urálnak határozományokat. Nietzsche érezhetően, és önmaga által is vállaltan, sőt nem egyszer határozottan közli: inkább moralista, amennyiben a morál, az értékekkel való önzonosság, életének, létezésének egyik sarokpontja. Legalábbis abban a vonatkozásban, amennyiben gondolatai, nemcsak gondolatok, e vonatkozásban jelenik meg a „*filozófia termése*” melyek akár kocsmában sörözve, vagy professzori székben tespedve keletkeztek, de meghurcolva és nem egyszer szenvedve, nehéz szülésekben jöttek világra, miközben semmiképpen nem akarnak forradalmat, azaz talán cselekedtetni. Mert kevés gondolat volt, mely azonnal és minden kétséget kizáróan belőle keletkezett aktivitással rendelkezett, noha szokták a gondolkodókat ezzel vádolni. Az egyház jobban irtózik tőle, mint a forradalmaktól, melyek söpörtek és kitisztítottak begyöpösödött apparátusokat. Nietzsche ugyanis a szellemet forradalmasítja, helyesebben teszi vissza, az eltompultság előtti, a lebutításokat megelőző tiszta állapotába, s közben e folyamatokra, a tevőleges vagy éppen elfekvő szereplőkre is rámutat. Ez az ami *irtóztató, és félelemkeltő* benne, a kereszténység több ezer évének visszafordítása a kezdetekhez, mely persze szerinte is tiszta éteri, amint a teremtés: maga az aktivitás. E folyamat közben mindvégig keresztény marad, sőt kimondható Európa egyik felén ő a keresztény, a másik /ortodox/ félen Dosztojevszkij. Ilyen

hihetetlen erővel senki sem kereste istent, vagy a metafizikai létezőt, vagy a keletkezések előtti. „A priori”, amint akár a bűnbe esett világból, akár a létforgatagból kivezető tisztulás igénye csupán egy metafizikai eszmeiség segítségével történhet, melyhez, mint „Ariadné fonalhoz” kapaszkodunk. Ezért gondolhatjuk, valójában morálfilozófus, amennyiben maga Jézus is az, a morál mint hordozó viszi a terhet, hiszen az egyén jelenléte a folyamatban, csupán az útmutatáshoz elég. Legalább ő maga az, vagy magát annak képzele, ellentétben a mára már kialakult politikusi gyakorlattal, ahol divat hazudni, és a hazugságáradatból kivezető ismételt hazudozások a személyiség karakterének olyan tartalmi részét képezik, amint régebben a viadalokban szerzett sebhelyek. Nietzsche azonban nem a huszonegyedik századi Magyarország gyermeke. Számára még az úton megmutatott magatartás, a haladás tiszta eszmeisége lenne az, mely az emberibb emberhez vezethetne. Feltéve persze, ha feltevésünk, azaz „a priori feltevésünk” helyes lenne, mely szerint Nietzsche kimondatlanul bár, de eszerint él. És ezért javasolja másoknak is. Ez a yoga és a buddhista /hinájána/ szemlélet igazsága, melyet Nietzsche ismert, s mely kétségtelenül hatótényezője Zarathustra vándorlásának!

Ez esetben ugyanis, a /belső/ magány tapasztalatkinccse, mint az individuális lét teljessége jelenik meg, vagyis a tisztaság egyenlő a teljességgel, s ez határozza majd meg a kollektív létet. Az így szerzett ismereteket vetíti ki, a tökéletesség magabiztosságával, kényszerrel vagy szép szóval, annak a feltett reménynek jegyében, hogy másoknak ez jó. Némely esetben annak a meggyőződésével is, hogy ez szükségszerű isteni parancs, és mindenkinek követendő. E vonatkozásban Nietzsche is Jónás próféta, és így értve műve, az „*Ím ilyen szóla Zarathustra*” prófétikus irodalom. Az utolsó próféta, aki figyelmeztet a közösségben elkopott eredeti tartalmakra. Az individuum egyedülvalósága mint alapképlet, az egyetlen létezés egyetlen teremtőjének, az egyetlen teremtőbe való visszatérés képzetének, ideája voltaképpen az a modell, mely minden prófétát felzaklat. Valójában ehhez az etalonhoz kell ebben a kalpában igazodni. A magányos individuum, egyedülvalóságában társát keresi, - hozza létre transzcendens társát- az isteni lényeket. Mely e szerint szükségszerűen segítő, utat mutató. Ez nemcsak a transzcendens lényeghez vezető út, de csökevényes formáiban maga a kultúra útja is. Az individuális lét felismerése, a monizmus, a legelső filozófiai megismerés. Ez a közölhető ismeret lényege, melyben *a közlés maga*, a kollektivizálás motorja. A monizmusban felismeri önmagát, /ugyanis magányában csak isten lehet társa/, vagy önmaga szimbolikus erényei, Zarathustra állataiként. Ez utóbbit azonban a pszichológusok mindmáig hajlamosak skizoid jellegnek állítani, miközben a tudat többes léte más rendszerekben, - buddhizmus, - ismert. A magányos meditálónak ugyanis legalább két tudata van, tudata, mint szemlélet, mellyel az istent állító és tapasztaló tudatot szemléli. Az istent állító tudat kialakulása teszi majd alkalmassá őt, azoknak a vezetésére, akik ezt még nem ismerték fel. Tehát, az istent állító felismerés terjesztése, /prófétai feladat, Mózes, Jézus, Mohamed személyében/, elvezethet, - a feltevés szerint, az istent tapasztaló tudathoz. A közlés formái ez esetben: a test ereje, a kifejezés ereje, a beszéd ereje, az önmagává vált szó ereje. Ez utóbbiban, a szó hatása mérhető, ugyanis előzőleg-régebben, a kinyilatkoztatás előtt, már létezett. A kinyilatkoztatás, tehát meglévő elemekre épít, úgymint: 1. a szóra alapoz, a már megnyilvánult hangra, kiáltásra, sikolyra, 2. másként a másutt is alkalmazott módszer visszaidézése: a szó elővétele a memóriatárolóból, 3. a szó példázat, és e vonatkozásában kristályosodik ki, azaz – alakilag -ige lesz! A szó ilyen alakban, mint hang, épül be a memóriába, és másodlagos tapasztalati jelleggel bír. A szó tehát nem a közvetlen megtapasztalás eszköze, - az ugyanis némaságban is meg tud jelenni-, hanem a máslett eleme, azaz valami egyébnek a bevitele. A szó tehát az, melyben a közvetlen megtapasztalás elfordul a tárgytól, és valami egyébbe ruházza fel azt. Valaki, valahonnan. Tiltással vagy állítással. Ám az állítás is tiltás, a „*nem ez nem az*”, vonatkozásában. Ezért van, hogy a remete, aki istenkeresésében, a szó elé tér vissza amikor némaságot fogad,- megtapasztalhatja a közvetlen valóságot.

Valóban, van-e értelme azt gondolni, hogy a szellem felfordítja a világot? Nincsenek-e még nagyobb állandóságok, mint a kalpák állandóságai, melyeket egy vallás tart össze. *De igen- maga a lét és a nemlét*. Ezért a léten belüli általános elvek nem vetíthetők kozmikussá! A nemlétről

szerzett tudás pedig nem lehet tapasztalati. Nemcsak a morál az, mely a nemlétről szerzett benyomásait építi alkotóelemeivé, sőt a túlvilági üdvözülés eszméje, voltaképpen a morál húzólova, de maga a tanítás a transzcendens ábrázolásában egy valamikori élmény abszolutizálására épít. Isten létezése nem tagadható, csupán az állítható, hogy a kor embere ezt az élményt, - ugyanis az istennel való találkozás élményét, - ily módon értelmezte. Az istenlétezés e vonatkozásban a kor embere által értelmezett élmény abszolutizálása. Ennek az élménynek a fenntartása, mely maga a kétezer év kultúrája is, a következő kérdéseket teszi fel a filozófus számára. 1. A transzcendens közölhetőségének általánosítható jellege. 2. A transzcendens kisajátítás értelmezhetősége. 3. A transzcendens örök változatlan, vagy mozgó alak? Fejlődik-e a transzcendens? Isten koronként mást és mást mutat meg önmagából? Vagy az ember, fejlődése változása miatt más és mást ismer fel belőle?

2. Mindezek alapján lehet éntöredékekről beszélni, a filozofikusság nem tud kinyílni.

Az én, mint feltöltött tartalom jelenik meg. Nietzsche esetében ez vezetődik vissza, a kozmikus énbe, transzcendens énné lesz. A gondolkodás e szerint az ént, mely a létezőben alakul, mintegy tartálynak tekinti, mely oda és vissza is működik. A létezőben ez egy feltöltött állapot, melyet az halálakor visszaürít, a kozmoszba, visszaad a teremtőnek! A filozófus olyan felismerések birtokosa lesz, melyekkel úgymond, „mindent felülír”. Ez Nietzsche világfájdalmának alapja.

Ennek a folyamatnak a fázisai. 1/ Én a működő transzcendencia által. Itt önmaga kerül vissza. 2/ Én a képzelt-képzett, képződött transzcendencia által. Itt fátyolosan kerül vissza. 3/ Én a hatóanyagoktól, drogoktól. Ez többszörösen is csökkentett energia, anyagba rejtett mely a testnek, mely az ént hordozza rongálója. 4/ Én a közösségek /vallások/ által. Olvasáskor azt találja amit ő is gondol- vagy képzeli. Mert megelőzik a gondolatok, - már mások is gondolták, - általánossá vált gondolat- ezt úgy érzi ő gondolja, holott ez valójában a gondolt gondolat.

A vallásokban elkoptatott energia visszakerülése, lerágott csont. Az ének kialakulásukban léteznek, igaz és teljes én csupán Krisztus esetében képzelhető. E vonatkozásban, a Buddhizmus, mely a kialakuló éneket szünteti meg rendszerében, odább van a kereszténységnél, ugyanis az indiai kultúra /brahmanizmus/ már létrehozta azt az alakulásokban megnyilvánuló ént, melyeket a buddhizmus megszüntet, míg a kereszténység most hozza létre, magában a vallásban. Mellyel, ha létrejön már rendelkezni, tud. E vonatkozásban az *énteremtés*, - éntermelés- a kultúra /keresztény kultúra/ ezen belül a szellemfilozófia egyik megnyilvánulása lesz.

Nietzsche vallásossága a Jézus által megmutatott út, s nem a Pál által kijelölt irány ismételt kitűzésére vonatkozik. Hiszen *Pál már történelmet csinál*, /görög hatás/, amint az európai kultúra is rögeszmeszerűen történelemben gondolkodik, ennek bővületében fedezi fel a földrészeket, az óceán másik partján, ennek megszállottjaként igaz le népeket. Barbárnak minősítve azokat és a történelem maga az, mely az evolúció démonjának zsidó szellemét, - nekik maguknak adott szellemet- mindenek elé helyezi, kiválasztja. Ez a mámor, a történelem alakításának mómora, mely a magyar rendszerváltás értelmiségét is átjárta, megittasulva azoktól a pontocskáktól, amik a történelem úgymond alakításának folyamatában keletkezhetnek, értelmiségi csemegék, jogfilozófiai és egyéb eszmeütköztetések, okosok és még okosabbak agytornája, képzelt gazdasági csodák mentén. Ez szembeállítja a kereszténységgel, amint a forradalomba vetett hittel, a társadalmi normák megváltoztatásának /forradalmi/ útjával. Melyek persze mint szándékok, vagy akaratok épp a történelemre, - mely lényegében az egymás utáni kauzális lánc elemei, - fűződnek fel, miközben itt-ott, az isteni szándék vagy célszerűség elemét is magukba szívják. Ezek a pontok, azaz az isteni célszerűség injektálásai éppúgy érthetőek, amint nem érthetőek. Kérdezd: a világháborúban, az emberek mézárálásában milyen isteni cél húzódott meg? Nietzsche ezeket a folyamatokat, szégyenteljes, és szellemnélküli megnyilvánulásnak tekintette. És persze nem a jó és rossz, aktuális viadalának, mely szemléletbe a kereszténység sikeresen betömi ezeket, az egyébként materiális okokat. Nietzsche nemcsak a németséggel – mint olyannal- számol le, de és általában a keresztény emberrel, akinek jámbor és /idióta/ tanítójának félremagyarázott tanait, szeretet-gyűlöletre

változtatva azt, kicsavarták. Nietzsche kezdi érezni, hogy ebben a végtelenre duzzadó hazugságóceánban egyetlen megértője marad, maga az isten. Nietzschét a kollektív szellem hagyja el, nem talál filozófiai megoldást, ezért moralista. Saját magát pedig filológusnak titulálja.

A magány, mint nem belső magány, voltaképpen az atomizálódott /huszadik századi/ ember alapképlete. Az egykori egységképet elvesztette, kapcsolata a teremtővel megszűnt, materializálódik, azaz elmagányosodik. Miközben egyre tömegesebben él, belső világa, mely félelmét lenne hívva oldani kifelé depressziót mutat, a külső megítélés szerint voltaképpen szorong, s kommunikációjában folyamatosan hazudik. Hazudozása természetes állapot, önmagától való eltávolodásának jellege, melybe fojtva vannak vágyai, tehetetlenségének élménye. Kollektív létét önmagából mégis kikényszeríti, tulajdonképpen ialságos magánya azt jelenti, hogy valós tartalmakat nem képes közölni. Kapcsolatrendszereiben mindezek megjelennek, a közösségekben újabb és újabb hazugságokkal tartja fenn magát.

3. Ha Európára vonatkoztatjuk a történelmet, kénytelenek lennénk – azon nyomban- a vallást, mint Európa történelmét alakító eszenciát szemlélni, ez pedig azt jelentené, hogy egy „másik” diszciplínát helyeznénk, a történelem elébe, mint annak mozgató okát. Amint kiderülne, a történelem olyannyira szűkre szabott, hogy határterülete valójában időhöz kötött, megvalósulása után meghal. Azaz a történelem, egy nagyobb szellemi mozgás aktualizálása, leszűkítése, sőt megkötözése. A nép- nemzeti keretbe kötése. Ugyanakkor a más leigázása is. A történelemben összegyűlt erők, melyek a forradalomban szétrobbannak megsemmisítik magát a történelmet, mely szemléleti formája volt, és egy sajátos „tabula rasa”-t képeznek. Csupán a történelemre épült kultúra, az emlékeztető tudat részei, a nemzettudat, nyelv kommunikáció hozzák ismét elő a történelmet, mely ebben a vonatkozásban ismétli meg önmagát, a történelem történelmet szül. Azaz a folyamatosan szított tűz, ismét elemészt. Ez a lényege, amiért is a történelem nem lehet szemléleti forrás, élete amint a pillangóké a nász után bezárul. A filozófia sem tudja hol áll! Némely ágazata, mintha elkötelezte volna magát a tudománnyal, alsóbb részét a vallásnak adta, és teozófiának becézte. Mostanra világosan látszik, hogy a pártok vallásként jelennek meg, jövőképet sugallnak. Tudják a jövőt, ha a morális utat betartja / a nép/. A politikum vezette nép nem különbözik, az egyháztól megvezetettől, ez valójában a törvényekbe zárt, perzsa-zsidó út. A társadalom is, mint a szemlélet keltetője áll, míg a filozófus vagy a művész a haladásról álmodik. A szellem, mely mozgatja, a filozófiában – néha magára talál.

Nietzsche útja magányos, csupán az intellektus útja, ellentétben a mindig is tömegbázisra építő vallással, vagy szociális mozgalmakkal, melyek a történet, mint olyan, ál-kategóriájába behúzhatóak. Munkásságának épp e vonatkozása az, mely gyakran, mint költőt helyezi előtérbe, épp a nyelvezet szépsége miatt. A jelzők válnak a jelzett minőségévé! Olyan formájával igyekszik összehozni, amint az már közel van az Adys nyelvezethez, valójában persze görög nyelvezet. Sokkal inkább azonban, a középkor prédikációinak szelleme, s nem egyszer Origenész nyelvezete, mely a dicsérésben, a fényességben testet öltő nyelvezet. Ezért nem tagad, tévedés Nietzschét olyannak állítani, aki mindent szétdobál, szétrugdos maga körül, hiszen csodálatos nyelvezete nemcsak költővé emeli. Valójában minden költő, még az istenes versek írói is, a forma dicséretét hirdetik, hiszen a tartalomtól elvonatkoztatnak. A tartalom ugyanis a maga módján egyszerű közlés, mely a „nem ez, nem az” elvben rögzíthető. Épp a szépség az, mely ellebbenti a keresztény fátyoltól, és a görögség sokistenhitét, melyek között a szépség is helyet kapott, idézi. Nem szenvedő, aki megvált, sokkal inkább figyelmeztető, intő! Nem a közszerűség dadogása, szóismétlése, és csekély szóismeret artikulálása, ugyanaz ordítva és suttogva is, melyből tulajdonképpen csak a test panaszaik jönnek elő. Origenész mellett Sankaracsarja, aki keresi, és ha nem találja, akkor szavakat alkot, azaz a szó, hangalakjaival motiválja az élményét, amivel a megfoghatatlan és meghatározhatatlan felé közeledik. Nietzsche költő, hiszen a szavaknak nemcsak lefordíthatóságukban /lefordíthatatlanságukban/ van a problémájuk, de életük szűkre szabott voltában! Aktualitásukban, csak ott akkor azok, amiknek a költő szánta. Ilyen formában valóban,

elég néhány szó, a tömegkommunikáció közszerűségben való megjelenéshez, ezen túl „Aranyszájú Szent János, Nietzsche, és Weöres Sándor, maguk dicsérik az urat, vagy önmagukat, szavaik más használatra alkalmatlanok. Pontosan ez az, mely okán Nietzsche nem ítélt meg szavakkal, és szavak által. Legjellemzőbb lényegisége, hogy adekvát magatartásformává tette a művészetben való kifejezést. Amíg a régi korok prófétái, cselekedetekben, történetekben jelenítik meg isten akaratát, az Ószövetség istene ezért megnyilvánuló Isten, Nietzsche már az önmagába felismert istenlénnyet értelmezi, és hasonlítja, a kívül tapasztalttal. Felismerése ezért vezet az Én-kép revideálásához, hiszen evangélikus pap gyermeke. Mégis ez a rekesz, a filozófiának fenntartott „egyéb”, a verbális kifejezésbe belekényszerített szellem, a már említett Hamvas Béla esetében is, egyértelműen nem értelmezhető. Itt ugyanis nemcsak egy történelmi állításnak, ami a kereszténység materiális tanítását jelenti, megkérdőjelezéséről van szó, de épp valami olyannak a felismeréséről, mely a szellem- a hamis útra terelt szellem - eddigi csínytevéseit is minősíti. Azt ugyanis feltételezhetjük, hogy az áramlás, mely a szellem áramlása, mely a minden emberben benne lévő lecsapódása, megjelenése bennem, mégiscsak független. Vagy viszonylagosan független a történelmet alakító, egyházapparátustól, mely besározza az évezredek során magát a tanítást, mely esszenciálisan tiszta. Ezért is gondolhatjuk, amint a bencések feljegyezték, amint a testileg összetört – /agyonvert/ - Savonarolát vitték a vesztőhelyre, odavetette még a kivégzését irányítóknak, az egyház gyémánttestétől soha nem tudsz elválasztani. E gyémánttest, mely az egyház hármasságán kívül áll, ugyanis a Krisztusban megjelenő szellemi tanítás, a papság és a hívek hármasságáról van szó, a szellemvilággal kapcsolódik, bár köthető az említetthez. Ez mintegy idea előzi meg, a materiálisan megfogható kinyilatkoztatást és annak rendszereit, ez a metafizikai mozgatója annak, amit mozgásban tapasztalunk. Nietzsche szellemisége itt, feltevésünk szerint az a metafizikai szellem, mely közvetlen a megnyilvánulatlan istenségből ered, mondhatni a létezés manipulálatlan őseretéből, paradicsomi állapotból, mely még a csábítás előtti helyzet.

Formailag itt arról van szó, hogy olyan határesetet szemlélünk, mely a szellem gondolatban való megjelenése, valamint a szellemnek a szavakba halmozódása, sűrűsödése között van. Ez nemcsak interdiszciplináris probléma, /az is/ de és elsősorban kezdete a szellemfilozófiának, mely a metafizikai tartalmakat előtérbe helyezi, és ismét csak megkísérli a szavakat visszabontani, a konfúzus tartalomgócokból. Nietzsche tulajdonképpen látnok, aki egy kalpa / 2000 évet lát át. E vonatkozásban is elkülönül, a pénzér- hatalomér, „gondolkodó” hivatalnok filozófusoktól. Nietzsche maga is, részt vett, ebben az apparátusi gondolkodásban, de ittlétében, és ezt az időszakot ismerjük, olyan gondolatai keletkeztek, melyek nem a hatalomban levésben, inkább az attól való megszabadulási kísérletében jellemezték. Ő ugyanis olyan módon volt szabad eszme, amennyiben a németiség, mely a monizmus filozófiáját, kis Pipintől kezdve magáénak tudhatta, és a Jézus által közölt transzcendencia vonalat, a materiális gondolkodásba áttelepíteni tudta, /Lásd: Luther reformációját/ ellentétben az angolokkal, vagy a franciákkal, vagy a spanyolokkal, a magyarokról nem is szólva. Nietzsche oly módon német, hogy benne, ez a hatalomra törés, mely a német szellemet, az említett szerződéstől kezdve felhatalmazta, annak nem egyszer az elcsenésére, máskor az értékfosztásra, a Canossa járásban, mégis csak azzal, és az által értette meg, a szellemi magasrendűséget, mely bármiképpen nézzük Európában a kereszténység vívmánya. Az ugyanis, hogy a tudat, és a populáris szellem, önmagában, - s e vonatkozásban izoláltan, meg tudta volna tenni az utat a magasrendűséghez, a mi lett volna ha kérdéskörbe tartozik.

Ezt az elszállást a matériától, már csak azért sem érdemes kérdezni, mert hasonló, - módon Indiában is, a szellemfilozófia, néhányak magánügye. Az, amint egynémely gondolkodó, s e vonatkozásában nemcsak a keresztény szellem, de akár Marx is, /és Engels/ azt hitte, hogy a magas szellemi teljesítmények, minden embernek szükségletei, ezek járnak nekik, valamint a társadalom ebből profitál, /ad abszurdum a Bolognai folyamat/ az értelmiség rögeszméje. A kettősség, Nietzsche gondolkodásában is jelen van, egyrészt keresi, akiknek átadhatja a felismert elméletet, másrészt ostromozza is a tömeget, mely nem érti, vagy nem akarja érteni, amit ő kigondolt. Vagy más közvetítő formában kapott, mint Jézus. Mondhatnám Szent Pál „beavatási” procedúráját. De

ugyanígy küszködött minden forradalmár, aki a népét, voltaképpen magasabb szellemi tartalmakhoz vezette volna, önfeláldozása javadalmaként. Ilyen a Bibliai Jónás, aki szemére is veti a teremtőnek, miért nem bünteti a csürhét, /Nietzschénél a csandála/ aki őt isten személyes beavatottját kigúnyolja, nem érti és meg sem próbálja érteni, miközben ő, Jónás megtette, amit a teremtő feladatnak adott.

Azt is mondhatom, ez az emberiségnek a tanító korszaka. Egyesek gondolják, az ember, - *mint olyan szellemiesedik/ s ennek következtében a szellemit, a már meglévőt, mely akár Zarathustra személyétől, akár valamely egyetem okos professzoraitól származik, vagy valamely konszenzusos megalkuvásnak- lásd mostanában konferenciaturizmusok- híg leve, feltétlen át kell tölteni, leginkább mindenkibe. Át kell adni, a transzcendencia által keletkezett szellemit, ilyen vagy olyan formában, de absztrakt magatartásra kell bírni a létezőt. Vallással, vagy iskolával egyre megy. Ennek a története az európai kultúra története. Most úgy tűnik, a vallás mélyebb rétegekbe hatol, az isteneszme a transzcendencia „legvégső határa lehet”, a tanulás felszíni és élet közeli ismereteket ad. Legalább az „eszé” legyen képes absztrakt rendszerekben is alkotni, ha már a lelke elmaterializálódott. Aztán ezt az elvesztett szellemit, nem egyszer /a/ középkorban már eldobált ócskaságoknak vélt dolgokat visszaveszi, és a tudatba tömködi, amint Steiner, miközben a tudati létben megtartja, a matéria bizonyosságérzetét. Arisztotelész „garanciái” közé tűzdeli, a mennyország végtelen variációit. A kulcsa, az értelmiségiesedésnek, valójában ebben van. Kialakult, és pozícionált állapotban van az a réteg, akik az értékelésnek, - megítélésnek- nagydoktorai, tőlük emberi sorsok, nemzetek, akár korszakok függenek. Csakhogy ez elmúlt. Valóban, és az előzőekben erről beszéltem, a német filozófia, és Nietzsche, és persze majd Spengler, aztán majd már a vérszegény frankfurti iskola, Valter Benjamin és Adorno /ők már az én fiatalágom hatótényezői is/ tovább passzolják azt az eszmét, melyről szóltam, melyet a németiség egy zseniális fejedelme megragadott/, és ezer évig képes volt fogva tartani. Csakhogy ez az eszme, nemcsak a franciákkal, de elvonulva Angliába, - /Furrier sziget hatás elmélete/ majd mindenütt olyan tartalmiságokat vett fel, melyek, helyhez kötöttségét, /európaiságát/ megkérdőjelezték. A monizmus ugyanis nem azért ment vakvágányra, mert az ortodoxia, már eleve megkérdőjelezi a pápizmust, és Antikrisztusnak mondja azt. Nem Nietzsche az első, aki épp a pápista kereszténység elhajlását, az eredeti / feltételezetten, az általa értett, s belsőleg átértzett *krisztusság*hoz képest méri/ de a kora-keresztény megnyilvánulások, a test önemésztése okán, feltételezve, hogy az gyors boldogságélményhez juttatja a mennyországba kerülőt, mely éppoly naturális, amint a jelen felfogható természet, - annak csupán a testben létezését elutasítva. Nietzsche ugyanúgy elutasítja, a földi lét, a testben létezés túlzottan sok, néha leküzdhetetlen feladatait, amint az öngyilkosok, kivonva magát ezzel, egy olyan világból, mely nem az, ahol ő szívesen létezik. Ennek a világnak a szemlélete, melyben empirikus boldogságélményekhez nem jut, hiszen e vonatkozásban is, pont olyan, amint moralista gondolkodása. Nietzsche voltaképpen keresztény, evangélikus. Ugyanakkor, amint a Biblia, evolucionista is, egy sajátos fejlődéselméletet képzel, ez vezeti írásaiban, ennek hatása alatt képzeli, az emberibb embert fogalmának, végül is ez kényszeríti, mindezek elhívására, melyet filológusként keres. Ezzel azonosul, és egyre jobban ez a gondolat-szellem energia vonja a testét is hatása alá.*

Buddha világosan felismerte, hogy a brahmanizmus – és a vallások- transzcendens világa, valami olyan, mely elzárja a boldogsághoz vezető utat, olyannal terheli a tudatot, melyektől épp, hogy meg kellene azt szabadítani. /A buddhizmus ugyanis nem vallás, hanem létállapot/

Nietzsche a kor szokásainak megfelelően, elvehetett volna nőt, feleségnek, aki gyermeket szül neki, és kimossa /kimosatja/ szennyését. Amint a polgári világ létezésformáiban,- ahol a férfi, görög ideáltípus, tegyük hozzá mai napig kisebb nagyobb eltérésekkel a hős, aki megmenti a nőt, s ezt követően teszi magáévá. Vagy, akár mint a magyarok nagy királya, László, üldözi a kún vitézt, aki nőt rabol. Majd elveszi tőle, és? Magában a történetben is ez domborodik ki! Mi egyéb lenne? Hiszen néhány esztendővel azelőtt, Hunor és Magor is nőt, nőket rabolt. Sőt a csapatban portyázó összes dalia is. Persze nőt raboltak a szabinoktól, Róma alapítói is. E dolog, nyilván éppannyira

értelmes Nietzsche esetében, amint például József Attilánál, aki a nőt nem partnernek, amint egy mostanra pszichologizáló társadalmi attitűdben látja, de vadászata céljának tekinti. A nők egy része még mindig szereti és elvárja, hogy levadásszák őt. Nietzsche azonban önmaga, nem alakoskodik, nem udvarol, /nem hatalmaskodó professzor, nem szerepjátszó esztéta/. Mennyire jellemző: nem tud, és nem akar önmagának idolt /nőt/ létrehozni, szerelme/ /teste/ kivetített állapotaként. Nőt, mint a K. und K. világ ideáltípusát, amely ekkortájt Magyarországon, a kinder, küche, kirche, alakban öltött, konvencionális formát. Az eszmei /Diotima/ aktus, mely ez esetben a szexus már megteremtheti az ideális magot, a leg-emberebb ember csíráját, mely ebben a minden tekintetben Isteni frigyben keletkezne. Ez a Diotíma-Nietzsche kapcsolat, akár a szexus metafizikája is lehetne, ám az ideális nővel, aki Liszt Ferenc leánya Richard Wagner felesége, jóval idősebb Nietzschénél nem jön össze, évek múltával az érzelmi szál is megszakad. Nietzsche magára marad.

Friedrich Nietzsche-Berkes András. 2008, őszén.